

VASS VILMOS: A PEDAGÓGIA LELKE. TÖRTÉNETEK A TANÍTÁS VILÁGÁBÓL. TEA KIADÓ, BUDAPEST, 2025.

Alpár Vera: Az Intuitív Didaxis Rejtett Paradoxonjai. Egy könyv, amelytől neked is kedved támad tanárrá válni

<https://doi.org/10.71157/upsz.2026.01-02.06>

Olvasom – már újraolvasom – a könyvet, és első gondolatom: Minek ezt ajánlani? Vannak írásművek, amelyek tanítanak. Mások inspirálnak, vagy csak szórakoztatnak. És vannak azok a ritka példányok, amelyek egyszerűen beszívárognak az emberbe – firoman, egy-egy emlékké váló mondaton vagy mosolygós történetfoszlányon keresztül.

Vass Vilmos könyve ilyen: könnyed, humoros, néha megható, néha hangosan nevetős utazás a tanítás világába, ahol minden fejezetben ott bujkál valami mélyebb rezdülés. A szerző negyven évnyi tapasztalatot sodor magával: több tízezer diákot, hét országot, megannyi örömet, elbizonytalanodást, kudarcot és újrakezdést. Mégsem „nagy tanulságokat” akar ránk önteni. Inkább leültem egy képzeletbeli kanapéra és elkezd mesélni arról a világról, amit csak azok ismernek igazán, akik valaha is álltak figyelő – vagy kevésbé figyelő – szemek előtt, krétaporos kézzel. A könyv nem útmutató, nem kézikönyv, nem ígéretes módszerkavalkád. Inkább egy sor nyitva hagyott kapu. A történetekből csak ízelítőt kapunk – mintha a kulcslyukon át néznénk be egy testmeleg, zajos, emberi terepre. Ott van például az

átírt Lúdas Matyi, ahol a libák kezdik elvinni a show-t... Vagy ott az a bizonyos tizennyolc éves, napközis tanító fiú – aki még maga is inkább diáknak tűnt, mint nevelőnek, és akit később Vili bának neveztek a gyerekek – a maga szerethető esetlenségével, spontán tekintélyével.

Hogy is születik tanár valakiből? A könyv nem ad választ, csak megmutat neked egy pillanatot. A többi te teszed hozzá. És persze előkerül a legendás szigorlat is, ahol a „helyes nevelőhasználat 17 szabálya” című tétel helyett végül egy egészen más mondat marad fenn az emlékezetben. A történet csattanóját nem spoilerezzük, épp elég annyit tudni, hogy aki szereti az iróniát és öni-róniát generáló helyzeteket, jókat fog mosolyogni – és közben kicsit közelebb kerül a tanári esendőség szépségéhez. Ami vitathatatlanul nagy tanulság ebből: a pedagógia nem tantárgy. Nem elmélet. Nem mappa. Hanem attitűd, kíváncsiság, és – talán nem túlzás ezt mondani – egyfajta létezésforma.

Különös érzés, amikor egy könyv – mintha saját magát is értelmezné –, egy bizonyos halk belső akarattal sugallja, hogy „gyere, lépünk együtt egyre feljebb”. Így

válík az olvasás valódi utazássá, ahol a szerző, az olvasó és maga a könyv közösen futnak, sétálnak, egymást kísérik végig három emelkedő szinten. Az első az egyszerű élvezet szintje, amikor jólesik belefeledkezni a történetekbe. A második a reflexív szint, ahol hirtelen észreveszed, hogy néhol magadra ismersz. A harmadik pedig a lelki szint, amely csendben tovább rezeg benned, és ott hagyja a kérdést: „mi lenne, ha...?”

Lehet, hogy egyszer tanár leszel? Lehet, hogy egy kicsit mindannyian azok vagyunk, legyünk bárhol a világban. Ahogy lapozol, szép lassan rájössz, hogy ebben a könyvben a tanítás a maga hétköznapi valójában válík szupererővé. A kérdés, a kíváncsiság, a humor, a közösen gondolkodás – mind-mind olyan képességek, amelyeket talán észre sem veszünk, pedig ezek mozgatják az osztálytermek dinamikáját és a lelkeket. Nem Marvel-módra, inkább emberi módra. A történetek ugyanakkor tükrökké válnak. Nem tanulságok, nem leckék, hanem apró visszaverődések arról, milyenek vagyunk, vagy milyenek lehetnénk. Hogy a tanár valóban tanuló – csak másik széken ül. Hogy a hibázás nem kudarc, hanem ritmusváltás. Hogy a gyerekek kérdései néha többet tanítanak, mint bármilyen tankönyvi fejezet.

A szöveg olyan emberközeli, hogy olvasás közben gyakran fel sem tűnik, mennyi gondolat váltja egymást mögötte. A hangulat hol mesésen könnyű, hol kicsit melankolikus, de minden sora arról szól, hogy a tanítás nem tevékenység, hanem kapcsolat. És

hogy a pedagógia lelkét nem lehet megtanítani – csak megérezni. A könyv a tanulás és tanítás világát szupererők keltető terévé változtatja. Úgy, hogy rájössz:

a kérdező szupererő,
a kíváncsiság szupererő,
a közösen gondolkodás szupererő,
a humor szupererő,
és a hibázás is az.

Az egyik legszebb üzenet, hogy: a gyerekek rengeteget kérdeznek – aztán az iskola miatt lassan leszoknak róla. A könyv azért is készült, hogy a jövő tanárai visszahozzák ezt a kíváncsiságot. Mert tanulni nem csak lehet – jól is lehet. Flow-ban, örömmel, tarhonyával, libákkal vagy épp szolid káosz közepén.

Jó szívvel tudom ajánlani a könyvet:

Annak, aki már tanít, és szeretne visszatálcálni ahhoz a bizonyos szikrához. És annak is, aki egyszerűen szeret jó sztorikat hallgatni arról, milyen szépek – és mennyire emberiek – tudnak lenni a mindennapok. De legfőképpen azoknak a jövőbeli szuperhősöknek, akik talán éppen most ébrednek majd rá, hogy tanárnak készülnek.

Tehát a könyvet ajánlom mindenkinek, nem azért, mert megtanulható belőle, hogyan kell tanárnak lenni – hanem azért, mert segít észrevenni, milyen jó lenne azzá válni. És mert minden oldala arról mesél: a pedagógia nem recept. Út. A te utad. És ezt az utat e könyvvel a zsebedben, történetekkel a lelkedben különösen jól elkezdni.

a tanár valóban tanuló
– csak másik széken ül